

Рабочая программа

Форма
Ф СО ПГУ 7.18.2/06

Қазақстан Республикасының білім беру және ғылым
министрлігі

С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті

Отан тарихы кафедрасы

ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ

Қазақстан тарихының тарихнамасы пәні бойынша
050203-Тарих мамандығының студенттеріне арналған

Павлодар

Лист утверждения
к рабочей программе
дисциплины, разработанной
на основании государственного
общеобязательного стандарта
образования специальности и
типовой программы

Форма
Ф СО ПГУ 7.18.1/06

БЕКІТЕМІН

ОЖ бойынша проректор
_____ Пфейфер

Н.Э.

«__» _____ 200__ ж.

Құрастырушы: аға оқытушысы _____ Марданова З.Ж.

Отан тарихы кафедрасы

ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ

Қазақстан тарихының тарихнамасы пәні бойынша

050203 – Тарих мамандығының студенттеріне арналған

Жұмыс бағдарламасы мамандықтың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты мен Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі 11.05.2005 жылы № 289 бекіткен Қазақстан тарихының тарихнамасы пәнінің типтік бағдарламасы негізінде жасаланды.

Кафедра отырысында ұсынылған 200__ ж. _____ «__» № __ хаттама

Кафедра меңгерушісі _____ Ешмұратов А.Қ.

Тарих және құқық факультетінің әдістемелік кеңесі мақұлдаған

200__ ж. _____ «__» № _____ хаттама

ӘК төрайымы _____ Мошна Н.И.

КЕЛІСІЛГЕН

Факультет деканы _____ А.А. Ақышев 200__ ж. _____

«__»

ЖБ және ӘЖ ҚҰПТАЛҒАН

ЖБЖӘБ бастығы _____ Л.Т. Головерина 200__ж.

_____ « ___ »

1. Пәннің мақсаты мен міндеттері.

1.1. Пәннің мақсаты – қазақстандық тарих ғылымының әр кезеңдегі даму тарихын оқып білу; әртүрлі мәселелердің концептуалдық шешімдерін табудың критерийлерін белгілерін анықтау. Кеңес үкіметі кезіндегі тарихи мектептердің дағдарысқа ұшырауына байланысты Қазақстанның тарих ғылымының қазіргі заманғы даму шағында тарихшылар концептуалды шешімдерін тарих ғылымының бүгінгі талабына сай қайта қарастырулары және олардың еңбектеріне принципіалды және объективті баға берулері керек.

1.2 Міндеттері:

- отандық тарихнаманың даму кезеңдерін анықтау;
- ерте және орта ғасыр тарихында тарихи білімдердің даму деңгейін көрсету;
- Қазақстан тарихын оқуда XVIII ғасырдағы орыстың тарихи ойлары бағыттарының және мектептерінің негізгі мазмұнын ашып көрсету;
- XIX ғасырдың соңында – XX ғасырдың басындағы қазақтың саяси элитасы өкілдерінің шығармашылық мұраларды зерттеу: Ш.Құдайбердиев, А.Букейханов, А.Байтұрсынов, М.Жұмабаев, М.Тынышбаев, М.Дулатов және т.б.
- Қазақстан тарихы ғылымының қазіргі замандағы даму деңгейін көрсету;
- Тарихнамалық анализ әдістерін зерттеу жұмыстарында тиімді қолдануды, зерттелетін мәселе бойынша өзінің жеке көзқарасын анықтауды үйрету.

1.3 Постреквизиттер

арнайы курсты оқу нәтижесінде студент **білуі қажет:**

- «факт», «тарихнамалық факт» түсініктері;
- тарихнамалық еңбектің құрылымы туралы;
- тарихнамалық жұмыстардың негізгі түрлері туралы: хронологиялық, тақырыптық, өзектілік, библиографикалық.

істей білуі қажет:

- тотаритарлық режим кезіндегі тарихи зерттеулерді критикалық талдау жасауды игеру;
- тарихнамалық талдау әдістерін зерттеу жұмыстарында қолдана білу;
- тарихнамалық мазмұндама моделін анықтау;

түсінік болуы қажет:

- тарихнаманың теоретикалық және әдіснамалық негіздері туралы,
- әдіснамалық мәселелерді таба білу;
- өзіндік ғылыми жұмыстың мүмкіндік болашағы туралы;
- қосымша кеңейтілген және тереңдетілген білімнің қажеттігін түсіну.

2 Пререквизиттер

Курсты игеру үшін Қазақстан тарихын және арнайы тарих пәндерін білу қажет.

Тематический план
дисциплины

Форма
Ф СО ПГУ 7.18.2/07

3. Пәннің мазмұны

3.1 ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ				
күндізгі оқу бөлімі студентері үшін				
№	Тақырыптардың атауы	Сағаттар саны		
		Дәр.	Тәж.	СӨЖ
1	Курсқа кіріспе	3	3	7
2	Қазақстан тарихының ежелгі және орта ғасыр тарихнамасы	3	3	7
3	Мұсылмандық тарихнама	3	3	7
4	Қазақстан тарихының тарихнамалық дәстүрі (XIII-XVII ғғ.)	3	3	7
5	XVIII ғасырдағы тарихи білім	3	3	7
6	Тарихи ойлардың Х1Х ғасырдың 1 жартысында дамуы.	3	3	7
7	Қазақстандағы тарих ғылымының Х1Х ғасырдың 2 жартысында және ХХ ғасырдың басында дамуы.	3	3	7
8	ХХ ғасырдың 20-30 жылдарындағы Қазақстандағы тарих ғылымы.	3	3	7
9	И.Сталиннің жеке басына табыну жағдайындағы Қазақстандағы тарих ғылымы (40-50 жж.).	3	4	7
10	Қазақстан тарихнамасы (ХХ ғасырдың 2 жартысы – ХХ1 ғасырдың басы).	3	7	7
Барлығы		30	35	70

3.2 ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ				
сырттай оқу бөлімі студентері үшін				
№	Тақырыптардың атауы	Сағаттар саны		
		Дәр.	Тәж.	СӨЖ
1	Курсқа кіріспе	1	1	10
2	Қазақстан тарихының ежелгі және орта ғасыр тарихнамасы	1	1	10
3	Мұсылмандық тарихнама	2	1	10
4	Қазақстан тарихының тарихнамалық дәстүрі (XIII-XVII ғғ.)	2	1	10
5	XVIII ғасырдағы тарихи білім	2		10
6	Тарихи ойлардың XIX ғасырдың 1 жартысында дамуы.	2	1	10
7	Қазақстандағы тарих ғылымының XIX ғасырдың 2 жартысында және XX ғасырдың басында дамуы.	2	1	10
8	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы Қазақстандағы тарих ғылымы.	2	1	10
9	И.Сталиннің жеке басына табыну жағдайындағы Қазақстандағы тарих ғылымы (40-50 жж.).	2	2	10
10	Қазақстан тарихнамасы (XX ғасырдың 2 жартысы – XX1 ғасырдың басы).	2	4	13
Барлығы		18	14	103

3.3 Пәннің теориялық бөлімінің мазмұны

1 тақырып. Курсқа кіріспе

Қазақстан тарихнамасының объектісі мен пәні отандық тарих ғылымының тарихы ретінде. Қазақстан тарихнамасының тарих пәндері жүйесіндегі, тарихи зерттеулердің құрылымындағы орны мен маңызы. Тарих ғылымының дамуындағы негізгі бағыттар.

Қазақстан тарихнамасын зерттеудің теоретикалық және әдіснамалық негіздері. Тарихнамалық зерттеулердің жалпыәдістемелік принциптері. Тарихнамалық факт. Түсінік құралдары. Тарихи танымды сатылау принциптері.

2 тақырып. Ежелгі және орта ғасырдағы Қазақстан тарихының тарихнамасы.

Қазақстанның ежелгі және орта ғасырдағы тарихының тарихи танымдық негіздері.

Тарихжазудың түрлері мен жолдары – кәдімгі-мифологиялық білім, діни дүниетаным – провиденциализм.

Қазақстан тарихы бойынша көне тарихнама. Тарихи процессті идеалистік түсіну.

Геродоттағы объективтік, халықтар мен елдерді суреттеудің тарихи-этнографиялық кестесі. Страбон «Жағырафиясындағы» сак тайпаларының негізгі жағдайлары мен сипаттамалары. Фукидидтың ғылыми-тарихи критицизмі.

Қазақстан халқы туралы қытайдың тарихнамасы (біздің эраға дейінгі 11 ғасыр – біздің эраның VIII ғасыры).

Қытай жылнамасының сипаттамасы. Қытай тарихнамасындағы гунндар мәселесі. Сым Цянаның тарихы және этнографиясы, саяси позициясы.

3 тақырып. Мұсылмандық тарихнама.

1X-XII ғасырдағы арабтар мен персілердің Қазақстан тарихы бойынша зерттеулері.

Араб авторларының тарихи көзқарастары. «Жер суретінің кітабы» (812-842), этногеографиялық мәліметтер, ибн-Хордадбехтың (IX ғ.) зерттеуерінің тарихи-географиялық сипаттары,

М.Кашгаридің тюркология мәселелерін зерттеудегі ғылыми еңбектері. Ал-Марвазидің ғылыми талдауы. Ғалым энциклопедист Иакудтың (1179-1229) тарихи мәліметтері.

4 тақырып. Қазақстан тарихының тарихнама дәстүрлері (XIII-XVII ғғ.)

Тарих ғылымының дамуының әлеуметтік-саяси жағдайлары. Қазақстан тарихы үшін XIII-XVII ғғ. Зерттеулердің маңызы. Тарихи зерттеулердің тақырыптары.

Тарихи ойлардың дамуын анықтайтын жағдайлар: саяси және әлеуметтік негіздер. Зерттеушілердің монғол ішіндегі қарым-қатынастарға және Шыңғысханның Орта Азия мен Қазақстанды жаулап алуына көзқарастары.

Мұсылмандардың тарихнамалық дәстүрі. Араб зерттеушілерінің ғылыми маңызы.

Мамлюк мемлекеті мен Жошы ұлысының жағдайы және өзара қарым-қатынастарының сипаты туралы жазған араб авторларының шығармалары: әлеуметтік-экономикалық, әскери, саяси, дін. Алтын Орда тұрғындарының этникалық тарихы туралы мәліметтер. «Бейбарыс аңызы», Ибн-Батут (XIV ғ.).

Ғылым, адам қоғамы, қоғам өміріндегі ішкі заңдылықтар, тарих ғылымының міндеттері туралы Ибн Халдунның тарихи-философиялық ойлары.

5 тақырып. XVIII ғасырдағы тарихи білім.

Қазақстанды зерттеуде XVIII ғасырдағы орыс тарихи ойларының теоретикалық-әдіснамалық мәселелері.

Провиденциализмнің рационализммен ауысуы. Россияның Шығыстағы сыртқы саясаты.

Қазақтар туралы этнотарихи түсінік. Бұл түсініктегі екі бағыт: колонизаторлық және гуманистік.

Тарихнамалық жұмыстардың түрлері: кешенді экспедициялық зерттеулер, тарихи өлкетану зерттеулері, картографиялық және тарихи-географиялық материалдар.

6 тақырып. XIX ғасырдың 1 жартысындағы тарихи ойлардың дамуы.

В.В.Григорьевтің буржуазно-дворяндық тарихнамасы. Қазақтардың ертедегі тарихы туралы еңбектердің сипаттамасы. В.В.Вельяминов-Зерновтың проблематикасы (1830-1904). Қазақ халқына білім бері мәселелері.

Березин И.Н. (1818-1896 жж.) – шығыстанушы. Спасскийдің шығарушылық іс-әрекеттері. «Сібір жаршысы» журналы. Қазақтардың этногенезі.

7 тақырып. XIX ғасырдың 2 жартысында – XX ғасырдың басында Қазақстанда тарих ғылымының дамуы.

Батысевропа тарихнамасындағы Қазақстан тарихының мәселелері, герман тарихнамасы: Ф.Грен, Ф.Шварц, М:Альберхт, Мозер и др. Ағылшын тарихнамасы және «Үлкен ойын» концепциясы. Батысевропаның этнографиялық әдебиеттері.

В.В.Бартольд. В.В.Радлов еңбектерінің сипаттамасы. В.В.Радловтың қазақ этнографиясын зерттеудегі орны. Тарихи концепция.

В.В.Вельяминов, И.В.Мушкетов, П.П.Семенов-Тянь-Шанскийдің еңбектері және орыс географиялық қоғамының Қазақстан тарихындағы ролі.

8 тақырып. XX ғасырдың 20-30 жылдарында Қазақстандағы тарих ғылымы.

1917 жылғы Қазан революциясының мәні және мазмұны туралы қазақтың ұлттық-демократиялық интеллигенциясының еңбектері. А.Байтұрсыновтың «Революция және дағдарыс» басылымы. Қазақтың ұлттық интеллигенциясының Қазақстан мен Түркістанның автономизациясына тарихи көзқарастары.

Қазақстандағы азамат соғысының тарихнамасы. Қазақстанда ғылыми-тарих орталықтарын және мекемелерін ұйымдастыру. Тарих ғылымының ұйымдастырушылық негіздерін қалыптастыру. Ғылыми қауымдастықтарды құру. Академорталықтар.

К.Кеменгерұлының "Қазақ тарихынан" зерттеуі.

Т.Шонанұлының еңбектеріндегі жерге байланысты сұрақтарды зерттеу.

Академик В.В.Бартольдтың еңбектері және оның Қазақстан тарихының дамуындағы маңызы. А.Ю.Якубовскийдің, В.Владимировтың еңбектері.

Х.Досмухамедұлының қазақтың батырлары туралы зерттеулері: Исатай, Махамбет, Жалантос туралы. Г.Сафаровтың «Колониялдық революция. Түркістан тәжірибесі және оның маңызы» атты жұмысы.

М.Шоқайдың Түркістанның XX ғасырдың 20-30 жылдардағы тарихи тағдыры туралы тариха көзқарастары.

9 тақырып. И.Сталиннің жеке басына табыну жағдайындағы Қазақстандағы тарих ғылымы (40-50 жж.).

Мемлекетке ғылыми-зерттеу орталықтарының, жоғарғы оқу орындарының және тарихшы-зерттеушілердің көшірілуіне байланысты Қазақстанның тарих ғылымының потенциалының күшеюі. М.П.Вяткиннің Қазақстан тарихының мәселелерін құрастыруы.

М.Абдыкалыковтың жетекшілігімен «Қазақстан СРО тарихы ежелгі кезден осы күнге дейін» басылымын дайындауға байланысты ғылыми сөзталастар.

Қазақ ғалымы А.Х.Марғұланның ғылыми қорытындыларын және болжамдарын негізсіз жоққа шығару және оған «буржуазиялық пантюркизмдік», тарихты фалсификациялау, қазақ және орыс достығының түбірін алыстату деген айып тағу

10 тақырып. Қазақстан тарихнамасы (XX ғ. 2 жартысы.- ХХІғ. басы.)

Қазақстан тарих ғылымына И.Сталиннің жеке тұлғалық культін әшкерелеудің әсері. Қазақстанды Россияға қосу мәселелері. Оны зерттеудің негізгі сатылары. Орыс-қазақ ара-қатынастары туралы құжаттар мен материалдардың жиынтықтарын баспадан шығару. ..Қазақстандағы хандықтардың территориалды-административтік және саяси актілерінің проблемалары. 1916 жылғы қазақтардың ұлт-азаттық қозғалыстарының өзекті мәселелерін зерттеу.

3.4 Тәжірибелік сабақтардың мазмұны

1 тақырып. Курсқа кіріспе

Тарихты зерттеудің әдістері. Тарихи құбылыстарды өлшеу. Тарихи құбылыстарды санды талдау әдіснамасының негізгі мәселелері. Қазақстан тарихында, тарих ғылымындағы жеке тұлғалық фактор. Тарихи концепцияларды бағалау критерийлері.

Тариха зерттеулердегі қазіргі заманғы әдістемелік концепциялар. Тарихтағы түсіндіру проблемалары. Қазақстан тарихнамасының жеке пән ретінде пайда болу сатылары. Тарихнамалық мазмұндаманың моделі.

2 тақырып. Қазақстанның ежелгі және орта ғасырдағы тарихының тарихнамасы

Қазіргі заманғы Қазақстан ғылымы үшін индоарилердің проблемалары. Индоарилердің шығу тегінің теориясына шолу.

Қазақстан тарихының түрік кезеңіндегі тарихнамасы.

Түрік қағанатының алғашқы тарихшыларының (Тоньюкук, Иолыг-тегин) тариха көзқарастары.

3 тақырып. Мұсылмандар тарихнамасы

Караханид мемлекетіндегі қоғамдық ғылымдардың дамуындағы әлеуметтік-саяси жағдайлар. Ю.Баласагунның «Кутадгу билиг» еңбегіндегі адамзаттың прогресивті даму идеясы.

Аль-Фарабидің «Взгляды жителей добродетельного города», «Существо вопросов», «Об общности взглядов Платона и Аристотеля» еңбектері. Эпостық ескерткіштер тарихнама контекстінде.

4 тақырып. Қазақстан тарихының тарихнамалық дәстүрі (XIII-XVII ғғ.)

Рашид ад-Динаның түрік және монгол халықтарының тарихы туралы тарихи энциклопедиясы. Қытайдан Испанияға дейінгі әлем мәдениетінің синхронды тарихы. Рашид ад-Динаның әдебиет көздеріне көзқарасы, оның тарихи прогресстің дүниежүзілік сипатына деген ойлары.

Низам ад-Исами (XV ғ. басы) зерттеулеріндегі қазақтар туралы мәлімдемелер.

Аноним Искандер бойынша «өзбек» түсінігі туралы мәліметтер.

XIII ғасырдағы европалық зерттеушілер басылымдарының салыстырмалы сипаттамалары.

Марко Поло, Плато Карпини, Гильо де Рубрук Монғол империясы мен Алтын Орда тарихы туралы.

5 тақырып. XVIII ғасырдағы тарихи білімдер

Қазақ даласын зерттеудегі алғашқы орыс экспедициясы. А.И.Тевкелевтің күнделігі тарихнама негізі ретінде.

Қазақстанды зерттеудегі 1-ші академиялық экспедиция. Сібір халықтарының тарихын зерттеудегі материалдарды жинастыру бойынша нұсқау. Г.Ф.Миллердің «Сібір тарихы» атты еңбегі.

Қазақстанды зерттеудегі 2-ші академиялық экспедиция. 2-ші академиялық экспедицияның ғылыми-зерттеу еңбектері. Қазақ халқы туралы тарихи-этнографиялық мәліметтер. И.Г.Георгий, Иоган Фальк, Рычков Н.П. 2-ші академиялық экспедициясы жұмысының қорытындысы..

6 тақырып. Тарихи ойлардың XIX ғасырдың 1 жартысында дамуы.

Қазақстан туралы орыс тарих ғылымындағы демократиялық бағыттар.Қазақстан тарихын жер аударылған декабристердің зерттеуі. . В.Д.Вольховский, А.Е.Величко, М.И.Муравьев-Апостол, С.М.Семенов, И.В.Виткевич, С.Сераковский, А.Д.Боровков, А.О.Корнилович, Г.С.Батеньков және т.б.

Ресейдің әскери тарихшылары: С.Б.Броневский, М.И.Веньоков.

А.И.Левшиннің қазақ тарихы туралы «Описание киргиз казачьих или киргиз кайсацких орд и степей» атты еңбегі. Қазақстанның Ресейге қосылуын бағалау.

7 тақырып. Қазақстандағы тарих ғылымының XIX ғасырдың 2 жартысында және XX ғасырдың басында дамуы.

Қазақтың ұлттық-демократиялық интеллигенциясының әйгілі өкілдерінің тарихи көзқарастары. А.Букейхановтың «Исторические судьбы киргизского края и культурные его успехи», «Киргизы» еңбектері. Ш.Құдайбердиевтің тарихи көзқарастары.

Қазақ интеллигенциясының еңбектеріндегі 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс туралы.

8 тақырып. XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы Қазақстандағы тарих ғылымы.

Қазақ интеллигенциясының большевизмнің таптық позициясына көшуі.

Г.Тогжановтың «О Байтурсынове и байтурсыновщине», «О казахском ауле» атты еңбектері. Т.Рыскуловтың «Современный Казахстан» атты еңбегі.

Қазақ ұлттық-демократиялық интеллигенциясының И.Сталиннің саяси қарсыластары ретінде құғындалуы. «Ақжол» газеті.

«Алаш» партиясы мен «Алаш Орда» үкіметінің ролі мен іс-әрекеттерін бұрмалай көрсететін басылымдардың пайда бола бастауы.

9 тақырып. И.Сталиннің жеке басына табыну жағдайындағы Қазақстандағы тарих ғылымы (40-50 жж.).

Е.Б.Бекмаханов – XIX ғасырдағы Қазақстан тарихының әйгілі және ел мойындаған маманы. Оның «XIX ғ. 20-40 жылдарындағы Қазақстан» атты фундаменталды монографиясы туралы дискуссия. «Қазақстан КСР тарихы»-дағы негізгі ережелер (Алма-Ата, 1949 ж.)

Ғылым академиясын құру. Тарихтан, археологиядан және этнографиядан этнографиялық экспедициялар.

10 тақырып. Қазақстан тарихнамасы (XX ғасырдың 2 жартысы – XX1 ғасырдың басы).

Қазақстандағы марксистік идеологияны зерттеу. Қазан революциясы мен азамат соғысының тарихнамасы қазақстандық зерттеушілердің еңбектерінде.

Ұлы Отан соғысы кезеңінде Қазақстан тарихын айқын түсіндіру мәселелері. Қазақстанның соғыстан кейінгі тарихын зерттеу. Тың жерді игерудің тарихнамасы. Колхоздар мен совхоздарды құру тарихы бойынша еңбектерді жинау. Аграрлық саясат тарихы мәселелерін құрастыру.

Қазақстан тарихнамасы (XX ғасырдың 2 жартысы – XX1 ғасырдың басы).
Қазақстан тарихнамасы (XX ғасырдың 2 жартысы – XX1 ғасырдың басы).

3.5 СӨЖ мазмұны күндізгі оқу бөлімі студенттері үшін

№	СӨЖ түрі	Есеп беру формасы	Бақылау түрі мен формасы	Сағат көлемі
1	Дәріс сабақтарына дайындық	Конспект	Сабаққа қатысу	10
2	Тәжірибелік сабақтарға дайындық	Жұмыс дәптері	Тәжірибелік сабақтарға қатысу	20
3	Қосымша материалдармен жұмыс	Конспект	Баяндама	20
4	Межелік бақылауға дайындық	Бақылау жұмысы	МБ 2	20
Барлығы				70

Қосымша оқу үшін тақырыптар

1 тақырып. Қазақстан тарихы әдебиеттерін топтастыру

Тарих әдебиеттерін топтастыру критерийлері. Тарих деректерінің типологизациясы. Деректер көздерінің диверсификациясы. Қазақстан деректанушылары. Қазақстан тарихы бойынша деректерді зерттеудің өзіндік ерекшеліктері.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 7, 8, 14, 17.

2 тақырып. Көне деректер

Заттық деректер. Қазақстан тарихының Иран-тілді деректері. Орта ғасыр тарихының деректануы. Деректерді топтастыру.

Ұсынылатын әдебиеттер: 4, 6, 14, 19, 20, 24, 29

3 тақырып. Орта ғасыр кезеңіндегі деректер

Түріктер тарихы бойынша түріктілді деректер. Түріктер тарихы бойынша ирантілді деректер. Түріктер тарихы бойынша қытай деректері. Қыпшақтар тарихы бойынша түріктілді деректер. Қыпшақтар тарихы бойынша ирантілді деректер. Қыпшақтар тарихы бойынша қытай деректері.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 4, 6, 14, 19, 20, 23, 24, 28, 29, 30

4 тақырып. Қазақ хандықтары кезеңіндегі деректер

Дулатидың «Тарих-и-Рашиди» атты шығармашылығы. Жылнама - тарихи дерек ретінде. Қазақ хандығы тарихы бойынша заң деректері.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 3, 7, 14, 16, 18, 20, 27

5 тақырып. Жаңа дәуір кезеңіндегі тарихи деректер

Проблеманың теоретикалық зерттелу тдеңгейі. Деректер топтамасы. Колониалдық әкімшілік деректері. Іс-қағаздық құжаттар. Заң деректері. Мерзімді баспалар.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 5, 9, 15, 16, 18

6 тақырып. Қазақстан деректануы.

Деректану қалыптасуы. Тарихшының танымдық әрекетінің өздік ерекшеліктері. Көне деректерді зерттеу. Орта ғасыр деректерін зерттеу. Қазіргі дәуір деректерін зерттеу. Қазіргі дәуір тарихын зерттеу.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 7, 14, 17, 27

7 тақырып. Тарихнаманың қалыптасуы

18 ғасырдағы Қазақстан тарихы бойынша тарихи шығармалар. 19 ғасырдың бірінші жартысындағы тарихи зерттеулер. Революцияға дейінгі кезеңнің тарихнамасы – тарихи деректер көзі ретінде. Кеңестік тарих ғылымының қалыптасуы.

Ұсынылатын әдебиеттер : 2, 8, 9, 13, 17, 22

8 тақырып. Қазіргі дәуір тарихнамасының өзекті мәселелері.

Қоныс аудару тарихнамасы. Қазіргі дәуірдегі ұлттық-азаттық қозғалыстардың тарихнамасы. Столыпіннің аграрлық реформасының тарихнамасы. Революциялық қатты толғаныс тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 1, 2, 3, 5, 9, 15, 16, 18, 25

9 тақырып. Ұлт-азаттық қозғалыстардың тарихнамасы

С.Датов көтерілісінің тарихнамасы. И.Тайманов пен М.Өтемісовтің көтерілістерінің тарихнамасы. Ұлт-азаттық қозғалыстарды зерттеудегі А.Рязановтың ролі. Қасымовтар көтерілісінің тарихнамасы. 19 ғасырдың екінші жартысындағы қазақтар көтерілісінің тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 5, 7, 8, 10, 11, 13, 17, 22

10 тақырып. 20-30-жылдардағы Қазақстан тарихнамасы

Қазақстанда ғылыми мекемелердің қалыптасуы. Білім беру мекемелері. Қазақстан тарихы және «Шағын курс». Тарихшылар және тоталитарлық жүйе. Бекмаханов эпопеясы. Б.Сулейменов тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 10, 11, 12, 13, 21, 25, 26

11 тақырып. Соғыс кезіндегі тарих ғылымы

Совет Одағы Ғылым Академиясының Қазақстан тарихнамасының дамуындағы ролі. Қазақстан тарихы бойынша жұмыстар. 1943 жылғы Қазақстан тарихы. Понкратованың тарихнамасы. Юдиннің тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 1, 2, 8, 22, 27

12 тақырып. Соғыстан кейінгі тарихнама

Тарих ғылымының дамуы және ҚазКСР Ғылым Академиясы. К.Сатбаев және Қазақстандағы тарих ғылымы. Қосалқы тарих пәндерінің дамуы және қалыптасуы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 1, 2, 22, 27

13 тақырып. Қазақ қоғамының құқық институтының тарихнамасы.

Қасым және Есім хандардың заңдар жинағының тарихнамасы. Таукенің заңдар жинағының тарихнамасы. Ресей империясы заңдарының деректануы мен тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 7, 16, 20, 27

14 тақырып. Қоғамдастық тарихнамасы

Қазақ қоғамындағы қоғамдастық қарым-қатынасты зерттеу. Феодализм теориясы және қазақтың көшпенді қоғамдастығы. «Азиялық өндіріс тәсілдері» және қазақ қоғамдастығы. Анархизм теориясы және көшпенді қоғамдастық. Мемлекеттің институты және көшпенді қоғамдастық. Қоғамдастық институтының тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 7, 9, 15, 16, 21

15 тақырып. Қазіргі заманғы тарихнаманың өзекті мәселелері

Тарихтағы «Ақ дақтар» тарихнамасы. Қазіргі заманғы тарихнаманың әдіснамасы. Кеңестік өңірден кейінгі тарихнаманың дилетанттығы және мифологизациясының тарихы. Өзекті тарихнамалық зерттеулер. Өзекті тарихи зерттеулер.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2.

3.6 СӨЖ мазмұны сырттай оқу бөлімі студентері үшін

№	СӨЖ түрі	Есеп беру формасы	Бақылау түрі мен формасы	Көлемі сағатпен
1	Дәріс сабақтарына дайындық	Конспект	Сабаққа қатысу	20
2	Тәжірибелік сабақтарға дайындық	Жұмыс дәптері	Тәжірибелік сабақтарға қатысу	20
3	Қосымша материалдармен жұмыс	Конспект	Баяндама	20
4	Межелік бақылауға дайындық	Бақылау жұмысы	МБ 2	20
5	Бақылау жұмысын орындау	Бақылау жұмысы	Қорғау	23
Барлығы				103

Қосымша оқу үшін тақырыптар

1 тақырып. Қазақстан тарихы әдебиеттерін топтастыру

Тарих әдебиеттерін топтастыру критерийлері. Тарих деректерінің типологизациясы. Деректер көздерінің диверсификациясы. Қазақстан деректанушылары. Қазақстан тарихы бойынша деректерді зерттеудің өзіндік ерекшеліктері.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 7, 8, 14, 17.

2 тақырып. Көне деректер

Заттық деректер. Қазақстан тарихының Иран-тілді деректері. Орта ғасыр тарихының деректануы. Деректерді топтастыру.

Ұсынылатын әдебиеттер: 4, 6, 14, 19, 20, 24, 29

3 тақырып. Орта ғасыр кезеңіндегі деректер

Түріктер тарихы бойынша түріктілді деректер. Түріктер тарихы бойынша ирантілді деректер. Түріктер тарихы бойынша қытай деректері. Қыпшақтар тарихы бойынша түріктілді деректер. Қыпшақтар тарихы бойынша ирантілді деректер. Қыпшақтар тарихы бойынша қытай деректері.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 4, 6, 14, 19, 20, 23, 24, 28, 29, 30

4 тақырып. Қазақ хандықтары кезеңіндегі деректер

Дулатидың «Тарих-и-Рашиди» атты шығармашылығы. Жылнама - тарихи дерек ретінде. Қазақ хандығы тарихы бойынша заң деректері.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 3, 7, 14, 16, 18, 20, 27

5 тақырып. Жаңа дәуір кезеңіндегі тарихи деректер

Проблеманың теоретикалық зерттелу тдеңгейі. Деректер топтамасы. Колониалдық әкімшілік деректері. Іс-қағаздық құжаттар. Заң деректері. Мерзімді баспалар.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 5, 9, 15, 16, 18

6 тақырып. Қазақстан деректануы.

Деректану қалыптасуы. Тарихшының танымдық әрекетінің өздік ерекшеліктері. Көне деректерді зерттеу. Орта ғасыр деректерін зерттеу. Қазіргі дәуір деректерін зерттеу. Қазіргі дәуір тарихын зерттеу.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 7, 14, 17, 27

7 тақырып. Тарихнаманың қалыптасуы

18 ғасырдағы Қазақстан тарихы бойынша тарихи шығармалар. 19 ғасырдың бірінші жартысындағы тарихи зерттеулер. Революцияға дейінгі кезеңнің тарихнамасы – тарихи деректер көзі ретінде. Кеңестік тарих ғылымының қалыптасуы.

Ұсынылатын әдебиеттер : 2, 8, 9, 13, 17, 22

8 тақырып. Қазіргі дәуір тарихнамасының өзекті мәселелері.

Қоныс аудару тарихнамасы. Қазіргі дәуірдегі ұлттық-азаттық қозғалыстардың тарихнамасы. Столыпіннің аграрлық реформасының тарихнамасы. Революциялық қатты толғаныс тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 1, 2, 3, 5, 9, 15, 16, 18, 25

9 тақырып. Ұлт-азаттық қозғалыстардың тарихнамасы

С.Датов көтерілісінің тарихнамасы. И.Тайманов пен М.Өтемісовтің көтерілістерінің тарихнамасы. Ұлт-азаттық қозғалыстарды зерттеудегі

А.Рязановтың ролі. Қасымовтар көтерілісінің тарихнамасы. 19 ғасырдың екінші жартысындағы қазақтар көтерілісінің тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 5, 7, 8, 10, 11, 13, 17, 22

10 тақырып. 20-30-жылдардағы Қазақстан тарихнамасы

Қазақстанда ғылыми мекемелердің қалыптасуы. Білім беру мекемелері. Қазақстан тарихы және «Шағын курс». Тарихшылар және тоталитарлық жүйе. Бекмаханов эпопеясы. Б.Сулейменов тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 10, 11, 12, 13, 21, 25, 26

11 тақырып. Соғыс кезіндегі тарих ғылымы

Совет Одағы Ғылым Академиясының Қазақстан тарихнамасының дамуындағы ролі. Қазақстан тарихы бойынша жұмыстар. 1943 жылғы Қазақстан тарихы. Понкратованың тарихнамасы. Юдиннің тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 1, 2, 8, 22, 27

12 тақырып. Соғыстан кейінгі тарихнама

Тарих ғылымының дамуы және ҚазКСР Ғылым Академиясы. К.Сатбаев және Қазақстандағы тарих ғылымы. Қосалқы тарих пәндерінің дамуы және қалыптасуы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 1, 2, 22, 27

13 тақырып. Қазақ қоғамының құқық институтының тарихнамасы.

Қасым және Есім хандардың заңдар жинағының тарихнамасы. Таукенің заңдар жинағының тарихнамасы. Ресей империясы заңдарының деректануы мен тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 7, 16, 20, 27

14 тақырып. Қоғамдастық тарихнамасы

Қазақ қоғамындағы қоғамдастық қарым-қатынасты зерттеу. Феодализм теориясы және қазақтың көшпенді қоғамдастығы. «Азиялық өндіріс тәсілдері» және қазақ қоғамдастығы. Анархизм теориясы және көшпенді қоғамдастық. Мемлекеттің институты және көшпенді қоғамдастық. Қоғамдастық институтының тарихнамасы.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2, 7, 9, 15, 16, 21

15 тақырып. Қазіргі заманғы тарихнаманың өзекті мәселелері

Тарихтағы «Ақ дақтар» тарихнамасы. Қазіргі заманғы тарихнаманың әдіснамасы. Кеңестік өңірден кейінгі тарихнаманың дилетанттығы және мифологизациясының тарихы. Өзекті тарихнамалық зерттеулер. Өзекті тарихи зерттеулер.

Ұсынылатын әдебиеттер: 2.

Бақылау жұмысының тақырыптары

1. Тарихнамалық талдаудың теоретико-әдіснамалық принциптері.
2. Тариха білімді жүйелеу.
3. Тарих ғылымының даму жағдайы.
4. Тариха зерттеулердің проблематикасы.
5. Авторлардың тарихи көзқарастарының сипаты мен ерекшеліктері.
6. Тарихшылардың көзқарастарындағы ортақ ерекшеліктер мен бірліктер.
7. Тарихи фактілерді талдаудың ерекшеліктері (тарихи шындықтың интерпретациясы)
8. Белгілі тарихнамалық кезеңде тарихи зерттеулердегі этносаяси, әлеуметтік-экономикалық үрдістердің айырмашылығын көру..
9. Тарих ғылымының даму механизмін анықтау.
10. Революцияға дейінгі кезеңдегі Қазақстан тарихындағы тарихнамалық мәселелер.
11. Кеңес Одағы кезеңіндегі Қазақстан тарихындағы тарихнамалық мәселелер.
12. Қазіргі заманда Қазақстан тарихындағы тарихнамалық мәселелер.
13. Қазақстан тарихындағы антиктік тарихнаманың ерекшеліктері.
14. Мұсылмандар тарихнамасы.
15. Тарихнама контекстіндегі эпостық ескерткіштер.
16. Монгол шапқыншылығы және монгол үстемшілігінің тарихы туралы персі зерттеушілерінің іргелі еңбектері.
17. XV-XVII ғғ. Қазақстан тарихын зерттеу.
18. XVIII ғасырда тарихи білімнің дамуы.
19. Орыс тарихнамасындағы ресми бағыт және оның Қазақстан тарихын оқып білудегі теоретикалық және тәжірибелік міндеттері.
20. Қазақстандағы орыстың мерзімді баспасөзі.
21. Ч.Ч.Валиханов және оның қазақстандық тарихнаманың дамуындағы ролі.
22. Қазақстанның Ресейге қосылуы, мәселеге жаңа көзқарас.
23. Қазіргі заманда Қазақстанда тарих ғылымының дамуы.
24. Қазақстан тарихы туралы Е.Бекмахановтың еңбектері.

25. Соңғы жылдардағы тарихи әдебиеттердегі коллективизация мәселелері.
26. Тоталитаризм және қазақстандық тарих ғылымы.
27. 80-90 жж. ортасынан бастап Қазақстанның тарих ғылымының дамуы.
28. Қазақтың саяси элитасының мәселелері және шетел тарихнамасындағы этникалық мәселелер.
29. Кеңес Одағы кезеңіндегі Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық тарихы (тарихнама).

4. Ұсынылатын әдебиеттер

4.1 Негізгі әдебиеттер

1. Абусейтова М.Х.и др. Казахстан и Центральная Азия в XV-XX вв.: история, политика, дипломатия. Алматы: Дайк-Пресс, 1998.
2. Абылхожин Ж.Б., Масапов Н.Е., Ерофеева А. Научное знание и мифотворчество в современной отечественной историографии. Алматы: Дайк-пресс, 2006.
3. Асфендияров С. История Казахстана с древнейших времен. А.: "Қазақ университеті", 1993.
4. Бартольд В.В. Древнетюркские надписи и арабские источники. Соч. т.5 Москва, 1968.
5. Бекмаханов Е.Б. Казахстан в 20-40 годы XIX века. Алма-Ата, 1992.
6. Бичурин Н.Я. Собрание сведений о народах, обитавших в Средней Азии в древние времена. Т.1.М., 1950.
7. Вопросы историографии и источниковедения Казахстана. Алма-Ата, 1988.
8. Вопросы историографии Казахстана. Алма-Ата, 1989.
9. Дулатова Д.И. Историография дореволюционного Казахстана. Алма-Ата, 1984.
10. Койгелдиев М. Алаш козғаласы. Алматы: Санат, 1995.
11. Нұрпейісов К. Алаш һәм Алашорда. Алматы: "Ататек" 1995.
12. Шоқай М. 1917 жыл естеліктерінен үзінділер. // Таңдамалы. Алматы: "Қазақ энциклопедиясы", Т.1. 1995.
13. Омарбеков Т.О., Омарбеков Ш.Т. Қазақстан тарихына және тарихнамасына ұлттық көзқарас. Алматы, 2005 ж.

4.2 Қосымша әдебиеттер

14. Атабаев К.М. Қазақстан тарихының деректанулық негіздері. Алматы, 2002.
15. Есмагамбетов К.Л. Что писали о нас на Западе. Алматы, 1992.
16. Ирмуханов Б.Б.. Прошлое Казахстана в письменных источниках. Алматы, 1999.
17. Казахстан в начале XX века: методология, историография, источниковедение. Сб. статей. Алматы, 1993, 1994.

18. Касымбаев Ж.К. Государственные деятели казахских ханств XVIII- первой половины XIX в. Алматы, 1999.
19. Кляшторный С.Г. Древнетюркские рунические памятники как источники по истории Средней Азии. М., 1964.
20. Кляшторный С.Г., Султанов Т.И. Казахстан: летопись трех тысячелетий. Алма-Ата:"Рауан", 1992.
21. Козыбаев М.К., Абылхожин Ж.Б., Алдажуманов К.С. Коллективизация в Казахстане. Трагедия крестьянства. Алматы, 1992.
22. Козыбаев М.К. Историография Казахстана: уроки истории. Алматы, 1990.
23. Кумеков Б.Ш. Государство кимаков IX-XI вв. по арабским источникам. Алма-Ата, 1972
24. Кюннер Н.В. Китайские известия о народах южной Сибири, Центральной Азии и Дальнего Востока. М., 1961.
25. Мұқатова О.Х. Қазақстандағы аграрлық өзгерістер тарихнамасы (XIX ғ. соңы – XX ғ.). Алматы: «Қазақ университеті», 1999 ж.
26. Омарбеков Т.О. XX ғасырдағы Қазақстан тарихының өзекті мәселелері. Алматы: Қазақпарат, 2002 ж.
27. Проблемы источниковедения и историографии. Материалы научных чтений. М., 2000.
28. Малов С.Е. Памятники древнетюркской письменности. М.-Л., 1951.
29. Родословное древо тюрков. Сочинение Абуль-Гази, Хивинского хана. Казань, 1906.
30. Мухаммед Хайдар Дулати. Тарих-и-Рашиди. Алматы, 1999.

Выписка из рабочего
учебного плана
специальности

Форма
Ф СО ПГУ 7.18.1/10

Оқу жұмыс жоспарынан көшірме
050203 – Тарих мамандығы студенттеріне арналған

Пән атауы Қазақстан тарихының тарихнамасы

Оқу формасы	Бақылау формасы			Сағатқа сәйкес студентке берілетін жұмыстың көлемі			Курс және семестрлер бойынша сағаттарды бөлу							
	Емтих.	Сынақ.	Бақ.жұм.	всего			Дәріс	Тәж.	СӨӨЖ	СӨЖ	Дәріс.	Тәж.	СӨӨЖ	СӨЖ
				жалпы	ауд	СӨЖ								
ЖОБ негізінде күндізгі оқу	7			135	65	70	7 семестр				8 семестр			
							30	35		70				
ЖОБ негізінде сырттай оқу	8		8	135	32	103	7 семестр				8 семестр			
											18	14	-	103

